

tih godina, ali najviše za onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubilo od školovanja.

Detetu kome je školovanje prekinuto zbog upućivanja na odsluženje vojnog roka u skladu sa propisima kojima se uređuje vojna obaveza, pravo na porodičnu penziju pripada i za vreme odsluženja vojnog roka, a najduže do navršene 27 godine života.

Invalidno dete, u skladu sa propisima o razvrstavanju dece ometene u razvoju i **dete nesposobno za samostalan život i rad kada je nesposobnost nastala posle uzrasta do koga se deci obezbeđuje pravo na porodičnu penziju**, a pre smrti osiguranika odnosno korisnika prava koje je osiguranik odnosno korisnik prava izdržavao do svoje smrti, **stiče pravo na porodičnu penziju i posle prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne delatnosti**. U ovom slučaju radi se o posebnoj zaštiti kroz pravo na porodičnu penziju dece nesposobne za samostalan život i rad zbog ometenosti u fizičkom ili psihičkom razvoju, kao i dece kod koje je nesposobnost za samostalan život i rad nastala posle uzrasta do koga se deci obezbeđuje pravo na porodičnu penziju.

Kada je izdržavanje uslov za sticanje prava na porodičnu penziju, smatra se da je umrli osiguranik, odnosno korisnik prava na penziju izdržavao člana porodice ako ukupni mesečni prihodi člana porodice ne prelaze iznos najniže penzije u prethodnom kvartalu. U ove prihode ne uzima se dodatak na decu, roditeljski dodatak, materijalno bezbedenje porodice, porodična penzija ostvarena po drugom roditelju, novčana naknada po osnovu pomoći i nege, novčana naknada za telesno ošte-

ćenje, primanja po osnovu nagrada, otpremnina zbog odlaska u penziju, kao i primanja po osnovu učeničkog i studentskog standarda. Ova odredba proširena je u odnosu na ranija zakonska rešenja tako što su dodati prihodi po osnovu materijalnog obezbeđenja porodice i porodične penzije po drugom roditelju.

Članom 33. **predviđeni su uslovi koje treba da ispunjavaju roditelji (otac, majka, očuh, maćeha i usvojlac) koje je osiguranik odnosno korisnik prava izdržavao do svoje smrti**, kako bi ostvarili pravo na porodičnu penziju, te tako pravo na porodičnu penziju može ostvariti muškarac koji je navršio 65, odnosno žena koja je navršila 60 godina života, ili su postali potpuno nesposobni za rad. Ova starosna granica izjednačena je sa opštom starosnom granicom za sticanje prava na starosnu penziju.

Članovima šire porodice (otac, majka, očuh, maćeha, usvojioci, braća, sestre i druga deca bez roditelja, odnosno deca koja imaju jednog ili oba roditelja koji su potpuno nesposobni za rad, a koju je osiguranik odnosno korisnik prava izdržavao) pravo na porodičnu penziju pripada ako nema članova uže porodice (bračni drug i deca rođena u braku ili van braka, usvojena, pastorčad i unuci), a ako ih ima - samo kada porodična penzija koja pripada članovima uže porodice ne dostigne pun iznos osnova od koga se određuje visina porodične penzije.

Lice koje je prouzrokovalo smrt osiguranika, odnosno korisnika prava, namerno ili krajnjom nepažnjom, ne može po tom osnovu da ostvari pravo na porodičnu penziju.

SUDSKA PRAKSA – RADNI SPOROVI

PRAVO NA UVEĆANU ZARADU PO OSNOVU SMENSKOG RADA KOJI NIJE VREDNOVAN KOD UTVRĐIVANJA OSNOVNE ZARADE

Odbija se, kao neosnovana žalba tuženog i potvrđuje presuda Drugog osnovnog suda u Beogradu, sudske jedinice u Lazarevcu P1. br. 68/10 od 21.12.2010. godine, ispravljena rešenjem istog suda P1. br. 68/10 od 25.01.2011. godine.

Obrazloženje:

Presudom Drugog osnovnog suda u Beogradu, sudske jedinice u Lazarevcu P1. br. 68/10 od

21.12.2010. godine, u stavu jedan izreke usvojen je tužbeni zahtev tužilaca pa je obavezar tuženi da tužiocu AA na ime naknade štete zbog manje isplaćene zarade po osnovu smenskog rada isplati novčane iznose u vrednosti sa zakonskom zateznom kamatom od datuma do isplate kao u njegovom sadržaju kao i da na dosuđene novčane iznose za tužioca uplati doprinos se za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih, usvojen je tužbeni zahtev tužiocu pa je obavezan tuženi da tužiocu BB na ime naknade štete zbog manje isplaćene zarade po osnovu smenskog rada isplati novčane iznose u vrednosti sa zakonskom zateznom kamatom od datuma do isplate kao u njegovom sadržaju kao i da na dosuđene novčane iznose za ovo

tužioca plati doprinose za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje RF PIO zaposlenih, usvojen je tužbeni zahtev tužilaca pa je obavezan tuženi da tužiocu VV na ime naknade štete zbog manje isplaćene zarade po osnovu smenskog rada isplati novčani iznos u vrednosti i sa zakonskom zateznom kamatom od datuma do isplate kao u njegovom sadržaju; usvojen je tužbeni zahtev tužilaca pa je obavezan tuženi da tužiocu GG na ime naknade štete zbog manje isplaćene zarade po osnovu smenskog rada isplati novčane iznose u vrednosti i sa zakonskom zateznom kamatom od datuma do isplate kao u njegovom sadržaju; usvojen je tužbeni zahtev tužilaca pa je obavezan tuženi da tužiocu DD na ime naknade štete zbog manje isplaćene zarade po osnovu smenskog rada isplati novčane iznose u vrednosti za zakonskom zateznom kamatom od datuma do isplate kao u njegovom sadržaju i troškove u ovom postupku u iznosu od 147.000,00 dinara da plati tužiocima solidarno, a sve gore navedeno u roku od 15 dana od dana prijema prepisa presude.

Pravnosnažnim rešenjem istoga suda P1. br. 68/10 od 25.01.2011. godine izvršena je ispravka naznačene presude u izreci po mestu „i troškova ovog postupka u iznosu od 147.000,00 dinara” i u obrazloženju presude „da tužiocima solidarno naknadi troškove postupka u iznosu od 147.000,00 dinara” treba da stoji „i troškova ovog postupka u iznosu od 247.000,00 dinara” u izreci i u obrazloženju „da tužiocima solidarno nadoknadi troškove postupka u iznosu od 247.000,00 dinara”, dok je u ostalom delu presuda ostala neizmenjena.

Protiv ove presude tuženi je blagovremeno izjavio žalbu zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pravilnost i zakonitost pobijane presude u granicama ovlašćenja iz odredbe člana 372. ZPP, Apelacioni sud u Beogradu kao drugostepeni sud je našao:

Žalba je neosnovana.

U postupku donošenja žalbene presude nema bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367. stav 2. tačka 1,2,5,7 i 9. ZPP, niti drugih bitnih povreda odredaba parničnog postupka koje bi bile od uticaja na njenu pravilnost i zakonitost.

Prema činjeničnom utvrđenju u postupku donošenja ožalbene presude sledi: da su tužioci u

radnom odnosu kod tuženog i to: tužilac AA na poslovima pomoćnog radnika sa koeficijentom 1,654, BB na poslovima smenskog nadzornika sa koeficijentom 2,850, VV na poslovima bravara za odlagač sa koeficijentom 2,768, GG na poslovima bravara za tračni transporter sa koeficijentom 5,525, DD na poslovima rukovaoca bagera glodara sa koeficijentom 2,990; da tužioci obavljaju rad u smenama, **da rad u smenama tužilaca nije vrednovan kroz vrednost osnovne zarade i da je tuženi tužiocima vršio uvećanje osnovne zarade od 2% zarade u smeni kao i da naznačeni iznos u sadržaju izreke presude predstavljaju posebnu razliku između isplaćene zarade po osnovu njenog uvećanja za rad u smenama i zarade koju bi tužioci ostvarili kada bi se promenilo njeno uvećanje od 26%, da tužioci na svaka dva dana menjaju početak i završetak dnevnog rada, da se njihov rad u smenama vrši sa promenama kontinuirano bez prekida.**

Na ovako pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud je pravilno primenio materijalno pravo dajući za svoju odluku razloge koje kao bitne prihvata i ovaj sud kao drugostepeni u postupku njene žalbene kontrole.

Naime, prema odredbi člana 108. stav 1. tačka 24. Zakona o radu („Službeni glasnik RS” br. 24/05) **zaposleni ima pravo na uvećanu zaradu u visini utvrđenoj opštim aktom i ugovorom o radu za rad noću i rad u smenama, kada takav rad nije vrednovan kod utvrđivanja osnovne zarade najmanje 26% od osnovice.**

Osnovicu za obračun uvećane zarade čini osnovna zarada utvrđena u skladu sa zakonom, sa opštim aktima i ugovorom u radu.

Poštujući ovu pravnu normu pošto rad tužilaca u smenama nije vrednovan kod utvrđivanja osnovne zarade sledi da tužioci imaju pravo na uvećavanje osnovne zarade po osnovu rada u smenama koji rad je obavljen u periodu na koji se odnosi njihovo potraživanje.

Radi toga postoji obaveza tuženog poslodavca da tužiocu isplati postojanu razliku između isplaćenog iznosa posle uvećane osnovne zarade 2% od osnovice i vrednosti uvećane zarade od ovog osnovna 26% od osnovice primenom prava iz člana 295. ZOO.

Pravilna je i odluka kamate u sticaju zasnovana na pravilnoj primeni prava iz odredbe člana 277. i 324. stav 1. ZOO.

Suprotno navodima žalbe ovde se ne radi o ocenjivanju da li je kolektivni ugovor u skladu sa Zakonom o radu jer je to u nadležnosti Ustavnog suda Republike Srbije, **već o primeni pravila o povoljnijem propisu** u smislu odredbe člana 8. Zakona o radu.

Pogrešno je tumačenje žalbe citirane odredbe člana 108. stav 1. tačka 2. i 4. Zakona o radu. I ima funkciju da pokaže odnos indferentnosti između skupova reči. Radi toga i s obzirom da rad noću i rad u smenama predstavljaju različite osnove uvećanja zarade pogrešno i pravilno shvatanje žalbe po ovoga suda da se aktom predviđa minimalni procenat uvećavanja zbirno po oba osnova od najmanje 26%.

Navod žalbe da se rad kod tuženika obavlja van režima četvorbrigadnog sistema rada ovde je bez značaja jer tužioci kontinuirano menjaju smene kako je to utvrdio prvostepeni sud u postupku donošenja ožalbene presude na dva dana.

Da u konkretnom slučaju vrednovanje po osnovu noćnog rada i rada u smenama predstavljaju različite osnove za uvećanje zarade ukazalo je i pravno shvatanje Vrhovnog suda Srbije usvojeno na sednici od 28.04.2009. godine koje glasi: zaposleni ima pravo na uvećanu zaradu najmanje od 26% od osnovne zarade za rad u smenama ako takav rad nije vrednovan pre utvrđivanja osnovne zarade i pravo na uvećanje od još 26% od osnovne zarade za smenski rad noću (treća smena od 22,00 do 06,00 časova).

Navodima žalbe da činjenica da tuženi isplaćuje tužiocima uvećanu zaradu za rad u sme-

ni od 2% ne znači da takav rad nije vrednovan kroz osnovnu zaradu je ovde bez činjeničnog pokrića. Ovo sa razloga što da bi rad u smenama koji nije vrednovan kroz osnovnu zaradu mora biti prepoznatljivo iskazan sa stanovišta sadržaja vrednosti osnovne zarade i elemenata za njeno utvrđivanje što ovde nije slučaj.

Pozivanje žalbe na Predlog sporazuma o zajedničkom regulisanju startnih osnova i merila na primenu i dela Interne raspodele iz 1975. godine, kao i na sadržaj Posebnog kolektivnog ugovora, te na Pravilnik o radnim mestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanjim trajanjem ovde ostaje bez značaja sa svih prethodno iznetih razloga.

Pravilna je ožalbena presuda i u pogledu odluke o uplati dopirnosa za tužioce AA i BB Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih primenom odredbe člana 29. i 51. Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje. Naime, **prema toj normi obaveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa iz osnovice i na osnovicu za zaposlene je poslodavac koji je dužan da doprinese iz stava 1. ovog člana obračuna i plati istovremeno sa isplatom zarade, razlike zarade ili ugovorene naknade za privremene i povremene poslove po propisima koji važe u momentu isplate tih primanja.**

Pravilno je i rešenje o naknadi troškova parničnog postupka jer se isto zasniva na pravilnoj primeni odredbi člana 149. i 150. ZPP.

Sa izloženog, a na osnovu odredbe člana 375. ZPP, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Iz presude Apelacionog suda u Beogradu, Gž 633/11 od 24.02.2011. godine

STRUČNA MIŠLJENJA MINISTARSTVA FINANSIJA

PORESKI TRETMAN DAVANJA ODREĐENIH BENEFICIJA ZAPOSLENIMA U VIDU REKREACIJE

Republika Srbija
MINISTARSTVO FINANSIJA
Broj: 414-00-22/2011-04
Beograd, 09.05.2011. god.

Prema navodima iz zahteva za mišljenje, preduzeće (poslodavac) je tokom 2009. i 2010. godine svim zaposlenima obezbeđivalo mogućnost rekreacije, i po tom osnovu preduzeće je primalo fak-

ture od strane sportskih organizacija, sa kojima je imalo zaključene ugovore, i vršilo je plaćanje ugovorenih iznosa po tom osnovu. Ukazuje se da pojedinačni ugovori o radu koje je poslodavac zaključio sa svojim zaposlenima ne sadrže odredbe koje se odnose na obavezu poslodavca da obezbedi rekreaciju zaposlenima.

Odredbom **člana 13. Zakona o porezu na dohodak građana** („Sl. glasnik RS”, br. 24/01, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06 - ispravka, 31/09, 44/09 i 18/10, u daljem tekstu: Zakon) propisano je da se pod zaradom smatra zarada koja se ostvaruje po osnovu radnog odnosa, definisana zakonom kojim se uređuju radni odnosi i druga